

Promemoria

Klimat- och näringslivsdepartementet

Ändrade krav på rapportering och registerhållning av uppgifter om användning av avloppsslam i jordbruket

KN2024/01213

Juni 2024

Innehållsförteckning

1	Promemorians huvudsakliga innehåll	3
2	Författningsförslag	4
2.1	Förslag till ändring i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	4
2.2	Förslag till ändring i förordningen (2010:1770) om geografisk miljöinformation	6
3	Ärendet	7
4	Nya krav på rapportering och registerhållning av uppgifter om användningen av avloppsslam i jordbruket	8
5	Registrering och registerhållning av uppgifter om användningen av avloppsslam i jordbruket	9
6	Skyldighet att lämna uppgifter till registret	10
7	Naturvårdsverket ska fullgöra Sveriges rapportering enligt slamdirektivet	12
8	Naturvårdsverket ska göra registret tillgängligt för allmänheten	13
9	Ett nytt bemyndigande för Naturvårdsverket	13
10	Naturvårdsverket ska ges informationsansvaret för uppgifterna om spridning av avloppsslam i jordbruket	14
11	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	15
12	Konsekvenser	16

1 Promemorians huvudsakliga innehåll

I promemorian föreslås nya bestämmelser i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd och i förordningen (2010:1770) om geografisk miljöinformation. Ändringarna behövs för att genomföra ändringar i EU:s slamdirektiv.

Naturvårdsverket föreslås få ett uttalat ansvar för registrering och registerhållning av uppgifter om användningen av avloppsslam i jordbruket och för rapporteringen till kommissionen av dessa uppgifter. Vidare ska Naturvårdsverket se till att uppgifterna i registret hålls tillgängliga för allmänheten på en nationell webbplats. Producenter av avloppsslam ska vara skyldiga att lämna uppgifter till Naturvårdsverket om användningen av avloppsslam i jordbruket.

Det föreslås också att Naturvårdsverket får informationsansvaret för vissa områden inom jordbruket där avloppsslam sprids.

Bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 december 2024.

2 Författningsförslag

2.1 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

Härigenom föreskrivs i fråga om förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

dels att 47 § ska ha följande lydelse, och

dels att det i förordningen ska införas fem nya paragrafer, 49 d–49 h §§, och närmast före 49 d § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

47 §¹

Naturvårdsverket får meddela närmare föreskrifter om vilka försiktighetsmått som ska gälla vid

1. träskyddsbehandling genom doppning,
2. träskyddsbehandling genom tryck- eller vakuumimpregnering,
3. oorganisk ytbehandling genom fosfatering,
4. utsläpp av industriellt avloppsvatten,
5. rening av avloppsvatten från tätbebyggelse,
6. utsläpp till luft från anläggningar för förbränning av kommunalt avfall som har tillstånd enligt miljöskyddslagen (1969:387) eller miljöbalken,
7. användning av avloppsslam i jordbruk, 7. lagring, tömning, demontering och annat omhändertagande av skrotbilar, och
8. lagring, tömning, demontering och annat omhändertagande av skrotbilar, och 8. lagring, förbehandling, återvinning och bortskaffande av avfall som utgörs av elektriska och elektroniska produkter.
9. lagring, förbehandling, återvinning och bortskaffande av avfall som utgörs av elektriska och elektroniska produkter.

Register över avloppsslam som används i jordbruket

49 d §

Naturvårdsverket ska föra ett elektroniskt register över de uppgifter som lämnas enligt

1. artikel 10 i rådets direktiv 86/278/EEG av den 12 juni 1986 om skyddet för miljön, särskilt marken, när avloppsslam används i jordbruket, och

2. kommissionens
genomförandebeslut (EU)
2021/2252 av den 16 december
2021 om ändring av beslut
94/741/EG om frågeformulär för
medlemsstaternas rapporter om
genomförandet av vissa direktiv
inom avfallsområdet.

49 e §

Den som producerar avloppsslam
för spridning över jordbruksmark
eller för någon annan användning
på eller i jordbruksmark ska lämna
uppgifter till registret.

Uppgifterna ska rapporteras in
till Naturvårdsverket senast den
31 mars året efter det kalenderår
som uppgifterna avser.

49 f §

Uppgifterna i registret får
användas av Naturvårdsverket för
rapportering till Europeiska
kommissionen och annan
internationell rapportering.

49 g §

Naturvårdsverket ska göra
registret tillgängligt för
allmänheten på en webbplats.

49 h §

Naturvårdsverket får meddela
föreskrifter om

1. skyldigheten att lämna
uppgifter till registret utöver vad
som anges i 49 e §,

2. vilka försiktighetsmått som ska
gälla vid användning av
avloppsslam som används på
jordbruksmark, och

3. verkställigheten av 49 e § i
övrigt.

Denna förordning träder i kraft den 1 december 2024.

2.2 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2010:1770) om geografisk miljöinformation

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 22 § förordningen (2010:1770) om geografisk miljöinformation ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

22§¹

För vattenbruksanläggningar, jordbruksproduktionsanläggningar, bevattningssystem, växthus, djurstallar och annan jordbruksutrustning ska informationsansvar fullgöras av Statens jordbruksverk i fråga om vattenbruksföretag och produktionsplatser för djurhållning.

För vattenbruksanläggningar, jordbruksproduktionsanläggningar, bevattningssystem, växthus, djurstallar och annan jordbruksutrustning ska informationsansvar fullgöras av

1. Statens jordbruksverk i fråga om vattenbruksföretag och produktionsplatser för djurhållning, och

2. Naturvårdsverket i fråga om områden inom jordbruket där avloppsslam sprids och som omfattas av rådets direktiv 86/278/EEG av den 12 juni 1986 om skyddet för miljön, särskilt marken, när avloppsslam används i jordbruket.

3 Ärendet

Rådets direktiv 86/278/EEG av den 12 juni 1986 om skyddet för miljön, särskilt marken, när avloppsslam används i jordbruket (slamdirektivet) innehåller bestämmelser som reglerar användningen av avloppsslam i jordbruket. Syftet med bestämmelserna är att användningen ska ske på sådant sätt att skadliga effekter på mark, vegetation, djur och människor hindras samtidigt som en riktig användning av avloppsslam uppmuntras. I artikel 10 i slamdirektivet regleras registerhållning och rapportering av användningen av avloppsslam i jordbruket.

Rapporteringskyldigheten i artikel 10 i slamdirektivet har ändrats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1010 av den 5 juni 2019 om samordning av rapporteringskyldigheter inom miljökanknuten lagstiftning och om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 166/2006 och (EU) nr 995/2010, Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/49/EG, 2004/35/EG, 2007/2/EG, 2009/147/EG och 2010/63/EU, rådets förordningar (EG) nr 338/97 och (EG) nr 2173/2005 samt rådets direktiv 86/278/EEG (ändringsförordningen). Medlemsstaterna skulle senast den 31 december 2021 ha gjort nödvändiga ändringar. Enligt artikel 11 tillämpas ändringsförordningen från den 1 januari 2022.

Kommissionen har i genomförandebeslut (EU) 2021/2252 av den 16 december 2021 om ändring av beslut 94/741/EG om frågeformulär för medlemsstaternas rapporter om genomförandet av vissa direktiv inom avfallsområdet (genomförandebeslutet) bland annat fastställt vilka uppgifter som ska ingå i rapporteringen till kommissionen och hur rapporteringen ska gå till.

Naturvårdsverket fick i sitt regleringsbrev för 2022 i uppdrag att upprätta ett register över uppgifter om användning av avloppsslam i jordbruket. Uppdraget syftar till att säkerställa genomförandet av de nya kraven i artikel 10 i slamdirektivet. I mars 2022 redovisade Naturvårdsverket i delrapporten Register över uppgifter om användning av slam i jordbruket (Naturvårdsverkets dnr NV-09901-21) ett förslag till ändringar som myndigheten bedömer som nödvändiga med anledning av ändringsförordningen.

Naturvårdsverket slutredovisade uppdraget i november 2022. I slutrapporten identifierar Naturvårdsverket ett behov av att justera de tidigare lämnade förslagen till förordningsändringar. Naturvårdsverket har därefter inkommit med ytterligare kompletteringar. Kompletteringarna finns tillgängliga i Klimat- och näringslivsdepartementet (KN2023/00028).

I denna promemoria behandlas förslag till ändringar i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd och förordningen (2010:1770) om geografisk miljöinformation som är nödvändiga för att genomföra ändringarna om rapportering och registerhållning i slamdirektivet. Promemorian har utarbetats med utgångspunkt från Naturvårdsverkets delrapport och därefter gjorda kompletteringar.

4 Nya krav på rapportering och registerhållning av uppgifter om användningen av avloppsslam i jordbruket

Fler uppgifter behöver inhämtas och registreras

Syftet med ändringsförordningen är bland annat att modernisera informationshanteringen och att säkerställa en mer konsekvent strategi för de rättsakter som omfattas av dess tillämpningsområde. Det ska ske genom att man minskar den administrativa bördan med hjälp av förenklad rapportering och förbättrar databasen för framtida utvärderingar (skäl 2 i ändringsförordningen).

Slamdirektivet ställer sedan tidigare ett krav på medlemsstaterna att säkerställa att ett register förs med uppgifter om användningen av avloppsslam i jordbruket. Genom ändringsförordningen har artikel 10 i slamdirektivet ändrats med avseende på vilka uppgifter och vilken information som registret ska innehålla. En nyhet är att rumsliga datatjänster ska användas för att presentera de rumsliga datamängder som ingår i den information som registreras i registret.

Uppgifterna i registret ska tillgängliggöras för allmänheten

Ändringsförordningen syftar även till att öka öppenheten till förmån för allmänheten (skäl 2 i ändringsförordningen). Medlemsstaterna är skyldiga att säkerställa ökad insyn för allmänheten. Därför kommer informationen i registret att göras tillgänglig på elektronisk väg och på ett sådant sätt att den är lätt åtkomlig i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/4/EG och 2007/2/EG av den 14 mars 2007 om upprättande av en infrastruktur för rumslig information i Europeiska gemenskapen (Inspire-direktivet), se skäl 3 i ändringsförordningen.

Uppgifterna ska rapporteras till kommissionen på elektronisk väg

De uppgifter som omfattas av slamdirektivet är väsentliga för att kommissionen ska kunna övervaka, se över och bedöma hur lagstiftningen fungerar med avseende på de mål som eftersträvas och därmed ge underlag för en framtida utvärdering av lagstiftningen (skäl 4 i ändringsförordningen). Det behövs därför rapporteringsmekanismer som gör att rapporteringen kan uppfylla detta syfte.

Genom ändringsförordningen ändras rapporteringsskyldigheten i artiklarna 10 och 17 i slamdirektivet. Medlemsstaterna ska överlämna den information som tillgängliggörs för allmänheten till kommissionen på elektronisk väg i ett för ändamålet särskilt framtaget frågeformulär.

Av bilagan till genomförandebeslutet framgår de uppgifter som ska ingå i rapporteringen till kommissionen. Utöver de uppgifter som tidigare rapporterats till kommissionen ska uppgifter om geografiskt läge eller geometri som identifierar de platser där avloppsslammet ska användas rapporteras. Vidare ska medlemsstaternas rapport innehålla en länk till de nationella webbplatser där uppgifterna i slamdirektivet görs tillgängliga för allmänheten.

Insamling och rapportering av uppgifter ska minska administrativ börda

För att minska den administrativa bördan i samband med insamling och rapportering av uppgifter kan befintliga uppgifter användas som samlats in för andra ändamål, såsom fastighetsuppgifter eller uppgifter som samlats in inom ramen för det integrerade administrations- och kontrollsystemet för förvaltningen av den gemensamma jordbrukspolitiken. Det kan handla om att fastighetsuppgifter återanvänds för att rapportera rumsliga data som identifierar var avloppsslam används på jordbruksmark (skäl 4 i genomförandebeslutet).

5 Registrering och registerhållning av uppgifter om användningen av avloppsslam i jordbruket

Förslag: Naturvårdsverket ska föra ett elektroniskt register som innehåller uppgifter om användningen av avloppsslam i jordbruket.

Uppgifterna i registret ska få användas för rapportering till kommissionen.

Skälen för förslaget

Nu gällande bestämmelser om registrering och registerhållning av uppgifter om användningen av avloppsslam i jordbruket

Naturvårdsverkets kungörelse (SNFS 1994:2) med föreskrifter om skydd för miljön, särskilt marken, när avloppsslam används i jordbruket syftar till att reglera användningen av avloppsslam inom jordbruket på ett sådant sätt att skadliga effekter på mark, vegetation, djur och människor hindras, samtidigt som en riktig användning av avloppsslam uppmuntras (1 §). I kungörelsen regleras även registerhållning och rapportering. Det är producenten som ska föra register över slamanvändarnas namn och adress samt platser där avloppsslammet ska användas (13 §). Huvudmannen för ett avloppsreningsverk med tillstånd enligt den numera upphävda miljöskyddslagen (1969:387), från vilket avloppsslam har saluhållits eller överlåtits för användning inom jordbruket, ska en gång per kalenderår

lämna vissa uppgifter till den myndighet som utövar tillsyn över avloppsreningsverket (14 §).

De uppgifter som ska lämnas är uppgifter om resultaten av analyser som utförts enligt 11 § samma kungörelse, de mängder avloppsslam som har levererats för användning i jordbruket, total mängd producerat avloppsslam och vilken behandling slammet har genomgått. Det är länsstyrelserna som utövar tillsyn över avloppsreningsverken, se 2 kap. 29 § första stycket 1 miljötillsynsförordningen (2011:13) med hänvisningar.

Naturvårdsverket bör ges rätt att föra ett elektroniskt register med uppgifter om användningen av avloppsslam i jordbruket

Sammantaget innebär artikel 10 i slamdirektivet att det är medlemsstaterna som ska föra ett elektroniskt register som innehåller de uppgifter som framgår av slamdirektivet och genomförandebeslutet. Den nuvarande regleringen, som innebär att huvudmännen för respektive avloppsreningsverk ska föra register över användningen av avloppsslam i jordbruket, är alltså inte i överensstämmelse med det krav på registrering och registerhållning som ställs i slamdirektivet. Det finns därför ett behov av att anpassa regleringen om registrering och registerhållning till slamdirektivet.

För att fullgöra medlemsstaternas skyldighet att föra ett register bör en myndighet utses att ansvara för uppgiften. Naturvårdsverket har i dag till uppgift att föra register över bland annat avfall. Myndigheten bedöms därför lämplig att även föra ett elektroniskt register med uppgifter om användningen av avloppsslam i jordbruket.

Uppgifterna i registret ska användas för rapportering

Ändringsförordningen och genomförandebeslutet innebär en ändring av medlemsstaternas rapporteringsskyldighet till kommissionen. Syftet med ändringen är att de uppgifter som är väsentliga för att kommissionen bland annat ska kunna bedöma hur lagstiftningen fungerar, och som kan utgöra ett underlag för en framtida utvärdering av lagstiftningen, ska rapporteras. Mot denna bakgrund bör uppgifterna i slamregistret användas för rapportering till kommissionen och för annan internationell rapportering enligt Naturvårdsverkets uppdrag i 4 § 4 förordningen (2012:989) med instruktion till för Naturvårdsverket.

6 Skyldighet att lämna uppgifter till registret

Förslag: Uppgifterna till registret ska lämnas av den som producerar avloppsslam för spridning över jordbruksmark eller för någon annan användning på eller i jordbruksmark.

Uppgifterna ska rapporteras till registret senast den 31 mars året efter det kalenderår som uppgifterna avser.

Skälen för förslaget: I delrapporten föreslår Naturvårdsverket att det regleras i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd vem som är skyldig att lämna uppgifter till registret och när uppgifterna ska rapporteras. Enligt myndighetens förslag bör uppgifterna lämnas av den som bedriver ett avloppsreningsverk som överlåter slam till jordbruket och som omfattas av skyldigheten att lämna miljörapport enligt 26 kap. 20 § miljöbalken, dvs. tillståndspliktiga avloppsreningsverk. För sådana verksamheter finns en möjlighet för regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att föreskriva om skyldigheten att redovisa verksamhetens miljöpåverkan i miljörapporten (26 kap. 20 b § miljöbalken).

Slamdirektivet utpekar inte vem som ska lämna uppgifter till registret. I direktivet definieras dock slam som i) slam från reningsverk som behandlar avloppsvatten från hushåll eller tätorter, eller från andra reningsverk som behandlar avloppsvatten med liknande sammansättning, ii) slam från flerkammarbrunnar och andra liknande anläggningar för rening av avloppsvatten, och iii) slam från andra reningsverk än de som avses i i och ii (artikel 2). Vidare framgår det att den som producerar slam ska låta utföra en slamanalys som lämnas till användarna av slammet (artikel 6). Det framgår också att registret bland annat ska innehålla uppgifter om den producerade slammängden och den mängd som levererats för användning inom jordbruket (artikel 10.1). Som artikeln får förstås innebära den att registerhållningen omfattar alla producenter av avloppsslam oavsett avloppsreningsverkets kapacitet. Direktivet innehåller även en möjlighet för medlemsstaterna att undanta vissa mindre avloppsreningsverk som huvudsakligen är avsedda för rening av avloppsvatten från hushåll från skyldigheten att rapportera användningen av avloppsslam i jordbruket (artikel 11).

I Naturvårdsverkets kungörelse (SNFS 1994:2) med föreskrifter om skydd för miljön, särskilt marken, när avloppsslam används i jordbruket anges, genom hänvisning till den numera upphävda miljöskyddslagen (1969:387), huvudmannen för ett tillståndspliktigt avloppsreningsverk som skyldig att lämna uppgifterna (14 §). Det ligger nära till hands att den som driver ett avloppsreningsverk som producerar avloppsslam även i fortsättningen bör vara den som lämnar uppgifter om användningen av sådant slam i jordbruket.

Enligt nu gällande bestämmelser i miljöprövningsförordningen (2013:251) gäller tillståndsplikt för avloppsreningsverk som omfattas av lagen om allmänna vattentjänster och för andra avloppsreningsverk som tar emot avloppsvatten med en föroreningsmängd motsvarande minst 2 000 personekvivalenter, men även från industriutsläppsverksamheter (28 kap. 1–3 §§). Slamdirektivet tillåter dock ett undantag från rapporteringsskyldigheten för sådana avloppsreningsverk som tar emot avloppsvatten från hushåll med en föroreningsmängd som vida överstiger den nivå som är tillståndspliktig enligt miljöprövningsförordningen. Det finns också avloppsreningsverk som producerar slam som inte är avsett för användning i jordbruket, och som därför inte bör vara skyldiga att lämna uppgifter.

Skyldigheten att lämna uppgifter till registret bör därför dock inte kopplas till tillståndsplikten eller skyldigheten att avge en miljörapport. I stället bör skyldigheten gälla den som producerar avloppsslam för

spridning över jordbruksmark eller för någon annan användning på eller i jordbruksmark.

Det bör alltså vara producenterna av avloppsslam som ska lämna uppgifter till registret om det avloppsslam som överläts för användning i jordbruket. Uppgifterna bör lämnas direkt till Naturvårdsverket. Uppgifterna bör lämnas årligen och detta bör ske digitalt och senast tre månader efter utgången av det kalenderår som avses. I avsnitt 9 föreslås att Naturvårdsverket får möjlighet att föreskriva om digital rapportering till registret.

7 Naturvårdsverket ska fullgöra Sveriges rapportering enligt slamdirektivet

Förslag: Naturvårdsverket ska fullgöra den rapporteringsskyldighet som Sverige har enligt slamdirektivet.

Skälen för förslaget: Naturvårdsverket ska enligt 4 § förordningen med instruktion för Naturvårdsverket delta i det arbete på miljöområdet som regeringen bedriver inom EU och internationellt. Där anges också att myndigheten inom sitt ansvarsområde särskilt ska ansvara för internationell rapportering (punkt 5). Detta bedöms omfatta även rapportering enligt slamdirektivet.

Enligt slamdirektivet ska medlemsstaterna överlämna informationen i slamregistret till kommissionen på elektronisk väg (artikel 10.2 andra stycket). I artikel 17 ges kommissionen befogenhet att genom genomförandeakter bestämma i vilket format medlemsstaterna ska lämna informationen.

Kommissionen har i sitt beslut av den 24 oktober 1994 om frågeformulär för medlemsstaternas rapporter om genomförandet av vissa direktiv inom avfallsområdet (genomförande av rådets direktiv 91/692/EEG) (94/741/EG) fastställt ett frågeformulär för medlemsstaternas rapportering enligt slamdirektivet. Genom genomförandebeslutet ändras frågeformuläret på så sätt att medlemsstaternas rapportering till kommissionen även ska innehålla uppgift om geografiskt läge eller geometri som identifierar de platser där avloppsslammet ska användas. Syftet med detta är att återspegla de nya rapporteringskraven när det gäller rumsliga data som ingår i de uppgifter som avses i artikel 10.1 i slamdirektivet.

Av Naturvårdsverkets delrapport framgår att uppgifterna om användningen av avloppsslam i jordbruket i dag överförs från myndigheten till kommissionen i ett Word-dokument. Detta tillvägagångssätt är inte i överensstämmelse med kraven i slamdirektivet och genomförandebeslutet. Det finns därför ett behov av att reglera hur rapporteringen till kommissionen ska göras.

För att tydliggöra Naturvårdsverkets ansvar för rapportering enligt slamdirektivet bör det regleras att Naturvårdsverket ska fullgöra rapporteringen

av uppgifterna om användning av avloppsslam i jordbruket till kommissionen i enlighet med slamdirektivet.

8 Naturvårdsverket ska göra registret tillgängligt för allmänheten

Förslag: Naturvårdsverket ska göra registret tillgängligt för allmänheten på en webbplats.

Skälen för förslaget: Genom ändringsförordningen är medlemsstaterna skyldiga att säkerställa ökad insyn samt att tillgängliggöra information i registret på elektronisk väg och på ett sådant sätt att den är lätt åtkomlig för allmänheten i enlighet med Inspire-direktivet. Av artikel 10.2 i slamdirektivet framgår att registret ska göras tillgängligt och lätt åtkomligt för allmänheten varje kalenderår, senast åtta månader efter utgången av det berörda kalenderåret. Uppgifterna i registret ska hållas tillgängliga i ett konsoliderat format enligt genomförandebeslutet.

Tillgången till information i enlighet med ändringsförordningen förutsätter en aktiv spridning av information på nationell nivå i enlighet med Inspire-direktivet. Naturvårdsverket har i delrapporten föreslagit att myndigheten ska få ansvaret att tillgängliggöra uppgifterna i registret för allmänheten på en webbplats. De uppgifter som tillgängliggörs för allmänheten bedöms vara sådan miljöinformation som omfattas av 10 kap. 5 a § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Med hänsyn till att Naturvårdsverket i denna promemoria föreslås få ansvaret för rapportering och registerhållning av uppgifterna i fråga om användningen av avloppsslam i jordbruket bedöms det lämpligt att myndigheten även får ansvar för att göra uppgifterna i registret tillgängliga för allmänheten.

9 Ett nytt bemyndigande för Naturvårdsverket

Förslag: Naturvårdsverket ska få meddela föreskrifter om skyldigheten att lämna uppgifter till registret. Naturvårdsverket ska även fortsättningsvis få meddela föreskrifter om de försiktighetsmått som ska gälla vid användningen av avloppsslam i jordbruket. Naturvårdsverket ska även i övrigt få meddela verkställighetsföreskrifter.

Skälen för förslaget: Naturvårdsverket får enligt 47 § 7 förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd meddela närmare föreskrifter om försiktighetsmått som ska gälla vid användningen av avloppsslam i jordbruket. Bemyndigandet är inte tillräckligt för att Naturvårdsverket ska

kunna ta in samtliga de uppgifter om användningen av avloppsslam i jordbruket som krävs enligt de nya EU-rättsliga bestämmelserna.

Naturvårdsverket bör få meddela föreskrifter om skyldigheten att lämna uppgifter till registret (jfr 26 kap. 20 b § miljöbalken). Härmed avses de uppgifter som ska lämnas av de verksamhetsutövare som producerar avloppsslam för användning i jordbruket och som är nödvändiga för att myndigheten ska kunna fullgöra Sveriges rapporteringsskyldighet till kommissionen. Det kan t.ex. vara fråga om uppgifter om geografiskt läge eller geometri som identifierar de platser där avloppsslammet ska användas och som framgår av bilagan till genomförandebeslutet.

Naturvårdsverket bör även fortsättningsvis få meddela föreskrifter om de försiktighetsmått som ska gälla vid användningen av avloppsslam i jordbruket. Föreskrifterna bedöms vara av sådan teknisk natur att det finns särskilda skäl för ett bemyndigande (jfr prop. 1997/98:45 del 2 s. 111). Naturvårdsverket har i delrapporten föreslagit att bemyndigandet i denna del ska utvidgas till att avse hantering av avloppsslam i jordbruket. Slamdirektivet avser dock endast användningen av avloppsslam. Det bedöms därför saknas stöd för en sådan utvidgning.

I förordningen (1998:944) om förbud m.m. i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter finns bestämmelser om hur mycket innehåll av vissa tungmetaller som avloppsslam för jordbruksändamål får innehålla för att få saluhållas och överlåtas. Bestämmelser om försiktighetsmått vid spridning av gödsel i jordbruket återfinns i förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket. I Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring finns närmare regleringar och försiktighetsmått om jordbrukares användning och hantering av växtnäring som även gäller för avloppsslam när det används som gödsel. Förordningen om miljöhänsyn i jordbruket och Jordbruksverkets föreskrifter är meddelade med stöd av 12 kap. 10 § miljöbalken och tillsynsansvaret för gödselspridningen utövas av länsstyrelsen eller de kommunala nämnderna (2 kap. 30 och 32 §§ miljötillsynsförordningen (2011:13).

Naturvårdsverket bör även få ett bemyndigande att meddela de verkställighetsföreskrifter i övrigt som bedöms nödvändiga. I detta ligger möjligheten att meddela dels tillämpningsföreskrifter av administrativt slag, dels föreskrifter som kompletterar slamdirektivet utan att tillföra förordningen något väsentligen nytt, t.ex. att uppgifter ska lämnas digitalt.

10 Naturvårdsverket ska ges informationsansvaret för uppgifterna om spridning av avloppsslam i jordbruket

Förslag: Naturvårdsverket ska ges informationsansvaret för områden inom jordbruket där avloppsslam sprids och som omfattas av rapporteringsskyldigheten enligt slamdirektivet.

Skälen för förslaget: Enligt slamdirektivet ska även rumsliga datatjänster användas för att presentera de rumsliga datamängder som ingår i de uppgifter som registreras i registret och för spridning till allmänheten via en nationell webbplats (artikel 10). För sådan spridning och hantering av information gäller Inspire-direktivet.

Inspire-direktivet syftar till att skapa ett gemensamt ramverk för insamling och användning av rumslig (geografisk) information inom EU. I och med direktivet ska medlemsstaterna skapa och driva infrastrukturer med enkelt användbara tjänster som gör informationen tillgänglig för bl.a. allmänheten i EU. Vilken information som ryms under benämningen rumslig information framgår av direktivets tre bilagor. De offentliga myndigheter som innehar den information som träffas av direktivet (informationsansvariga myndigheter) är enligt direktivet skyldiga att tillgängliggöra informationen genom t.ex. sök-, visnings- och nedladdningstjänster. Inspire-direktivet har i huvudsak genomförts genom lagen (2010:1767) om geografisk miljöinformation och förordningen (2010:1770) om geografisk miljöinformation.

Lagen om geografisk miljöinformation etablerar en infrastruktur med ett sammanhängande system för tillgång till och utbyte av geografisk information som har elektronisk form och som är användbar för verksamheter och åtgärder som kan påverka människors hälsa eller miljön (geografisk miljöinformation). I den omfattning som följer av föreskrifter i anslutning till lagen ska t.ex. myndigheter som fullgör offentliga förvaltningsuppgifter medverka i det sammanhängande systemet för geografisk miljöinformation genom att hålla sådan information och sådana informationshanteringstjänster tillgängliga för andra som medverkar i eller använder systemet (informationsansvar).

Eftersom rumsliga data numera ingår i de uppgifter som ska samlas in och hanteras av Naturvårdsverket, bör myndigheten tilldelas informationsansvaret för de uppgifter som enligt slamdirektivet ska samlas in om spridning av avloppsslam i jordbruket.

I 3 kap. 22 § förordningen om geografisk miljöinformation regleras informationsansvaret för bl.a. jordbruksproduktionsanläggningar. Det uttrycket bedöms innefatta jordbruksmark som används i jordbruksproduktion. Naturvårdsverkets informationsansvar i fråga om områden inom jordbruket där avloppsslam sprids och som omfattas av slamdirektivet bör regleras i anslutning till detta.

11 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslag: De föreslagna ändringarna ska träda i kraft den 1 december 2024.

Bedömning: Några övergångsbestämmelser behövs inte.

Skälen för förslaget: Ändringsförordningen trädde i kraft den 1 januari 2022. Av förordningen framgår att rapportering till kommissionen ska

göras från 2022. De förordningsändringar som föreslås för att genomföra slamdirektivet bör därför träda i kraft så snart som möjligt.

Tidpunkten bör dock också bestämmas med hänsyn till att rapporteringen av uppgifter om slam för 2024 enligt Naturvårdsverkets kungörelse med föreskrifter om skydd för miljön, särskilt marken, när avloppsslam används i jordbruket ska ske senast den 31 mars 2025. Vidare bör det beaktas att det behövs viss tid för myndigheten att ta fram nya föreskrifter om bland annat vilka uppgifter som ska rapporteras till myndigheten och i vilket format uppgifterna ska lämnas, samt föreskrifter om försiktighetsmått (avsnitt 9).

Sammanfattningsvis bedöms en lämplig tidpunkt för ikraftträdande vara den 1 december 2024.

Det bedöms inte finnas något behov av övergångsbestämmelser.

12 Konsekvenser

Problemet och vad man vill uppnå

De nya kraven på rapportering och registerhållning av användningen av avloppsslam i jordbruket innebär att fler uppgifter behöver inhämtas, att den rapporterande myndigheten behöver ha ett elektroniskt register över uppgifterna och att uppgifterna ska tillgängliggöras på en nationell webbplats. Förslaget i promemorian syftar i huvudsak till att uppfylla de krav på rapportering och registerhållning som följer av slamdirektivet.

Alternativa lösningar och effekter om förslaget inte kommer till stånd

Förslagen är nödvändiga för att uppfylla EU:s krav på rapportering och registerhållning enligt det omarbetade slamdirektivet och några alternativ bedöms inte finnas. Om förslaget inte kommer till stånd, bryter Sverige mot EU-rätten.

Vilka som berörs av förslaget

Förslaget om ändrade krav på rapportering och registerhållning av användningen av avloppsslam i jordbruket berör främst Naturvårdsverket. Länsstyrelserna, kommunerna och Lantmäteriet berörs i begränsad utsträckning av förslaget.

Förslagen berör även till viss del producenterna av avloppsslam som till viss del får ändrade rutiner när det gäller registerhållning och rapportering av användningen av avloppsslam i jordbruket. Det saknas uppgift om hur många producenter av avloppsslam som träffas av förslaget.

Konsekvenser för staten

Myndigheter som påverkas av förslaget i promemorian är i första hand Naturvårdsverket, men även länsstyrelserna och Lantmäteriet kan påverkas av förslaget. Enligt förslaget får Naturvårdsverket meddela föreskrifter för användningen av avloppsslam i jordbruket. Myndigheten måste därmed uppdatera de föreskrifter som finns i dag. Förslagen innebär även att Naturvårdsverket kommer att behöva utveckla ett it-stöd för att samla in uppgifter om användningen av avloppsslam i jordbruket, men även se över hur uppgifterna rapporteras till kommissionen. I slutredovisningen av regeringsuppdraget uppger myndigheten att en it-förstudie uppskattas kosta ca 500 000 kronor och att bygga ett register uppskattas kosta 3–5 miljoner kronor. De löpande förvaltningskostnaderna bedöms därefter uppgå till 300 000–500 000 kronor årligen. Naturvårdsverket bedöms kunna hantera uppgifterna inom befintliga budgetramar.

Regleringen innebär att producenterna av avloppsslam ska lämna uppgifter direkt till Naturvårdsverket i stället för till länsstyrelserna. Det ändrade förfarandet kan få till följd att länsstyrelserna i sin egenskap som tillsynsmyndigheter kan behöva granska uppgifterna i registret direkt. Redan i dag granskar tillsynsmyndigheterna uppgifter om avloppsslam som används i jordbruket inom ramen för tillsynen. Det ändrade förfarandet bedöms därför inte få någon större påverkan på myndigheternas arbete och bedöms kunna hanteras inom befintliga budgetramar.

Lantmäteriet kan komma att påverkas av förslaget om ett ändrat informationsansvar för Naturvårdsverket. Förslaget bedöms dock endast få en begränsad påverkan på Lantmäteriet och bedöms kunna hanteras inom befintliga budgetramar.

Konsekvenser för kommunerna och regionerna

Att Naturvårdsverket får ansvaret för registerhållning av uppgifter om användningen av avloppsslam i jordbruket innebär att kommunerna kan behöva se över sina rutiner för granskning i de fall kommunerna utövar tillsyn över slamproducenterna. Eftersom kommunerna redan i dag granskar uppgifterna, bedöms förslaget inte få några större konsekvenser för kommunerna.

Förslagen bedöms inte få några konsekvenser för regionerna.

Konsekvenser för företag och enskilda

De företag som huvudsakligen berörs av förslagen är de producenter av avloppsslam som driver avloppsreningsverk och som överlåter avloppsslam för användning i jordbruket. Någon uppgift om antalet företag som träffas av förslaget saknas i dag.

Förslaget innebär att producenterna av avloppsslam inte längre kommer att behöva föra register över de platser där avloppsslammets sprids.

Producenterna ska i stället rapportera motsvarande uppgifter till Naturvårdsverket. Förslaget innebär också i förlängningen att producenterna kommer att behöva lämna fler uppgifter till Naturvårdsverket när det gäller rumsliga data. Dessa nya uppgifter kan betyda att producenterna behöver utarbeta nya rutiner för hanteringen av uppgifterna. Att skapa sådana rutiner i den mån de inte redan finns bedöms inte innebära några större kostnader för producenterna.

Enskilda personer bedöms inte påverkas direkt av förslagen i promemorian.

Konsekvenser för miljön och människors hälsa

Förslagen har ingen direkt påverkan på miljön eller människors hälsa. Uppgifter om användningen av avloppsslam ger dock en grund för att följa upp EU:s lagstiftning på området.

Skyldigheter som följer av anslutningen till Europeiska unionen

Förslagen genomför de ändrade kraven på rapportering och registerhållning av avloppsslam som används i jordbruket i enlighet med det omarbetade slamdirektivet. Genom förslagen uppfylls de skyldigheter som följer av medlemskapet i EU.

Övriga konsekvenser

Förslagen bedöms inte påverka de offentliga finanserna, den kommunala självstyrelsen, sysselsättningen, brottsligheten, det brottsförebyggande arbetet, jämställdheten eller möjligheten att nå de integrationspolitiska målen.

Behovet av speciella informationsinsatser

Det bedöms finnas behov av att Naturvårdsverket informerar producenterna av avloppsslam, jordbrukarna och de entreprenörer som anlitas för att sprida avloppsslammet om det ändrade förfarandet för att lämna uppgifter om användningen av avloppsslam i jordbruket.